

แนวทางการปฏิบัติงานในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 11 (การขอเฉพาะราย) เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกรมสรรพสามิต ตามระเบียบกรมสรรพสามิต ว่าด้วยการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2551 จึงได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ ดังนี้

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่พิจารณาคำขอ

เบื้องต้นต้องพิจารณาว่าข้อมูลที่มีคำขอเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานที่รับคำขอหรือไม่ หากใช้ก็พิจารณาคำขอต่อไป แต่หากข้อมูลข่าวสารตามคำขออยู่ในความควบคุมดูแลของส่วนงานอื่นของกรมสรรพสามิต หรือของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ให้เจ้าหน้าที่แนะนำให้ผู้ยื่นคำขอไปยื่นคำขอต่อส่วนงานอื่นของกรมสรรพสามิต หรือหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้าตามมาตรา 12

2. คำขอข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 11 ที่ต้องรับไว้พิจารณา

คำขอข้อมูลข่าวสารเป็นการเฉพาะรายตามมาตรา 11 ต้องเป็นการขอข้อมูลข่าวสารของราชการที่กรมสรรพสามิตไม่ได้เปิดเผยโดยวิธีการอื่นไว้แล้ว กล่าวคือ

2.1 กรณีข้อมูลข่าวสารที่ได้รับคำขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่ลงทะเบียนในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 โดยหลักการแล้วสามารถแจ้งให้ผู้ขอข้อมูลทราบได้เลยว่า ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นข้อมูลข่าวสารที่ลงทะเบียนในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เล่มที่ .. ตอนที่ .. วันที่ .... ขอให้ไปตรวจดูจากแหล่งดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม หากไม่ได้เป็นการขอข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก อาจอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ยื่นคำขอโดยการส่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวให้ผู้ขอก็ได้

2.2 กรณีข้อมูลข่าวสารที่ได้รับคำขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู ตามมาตรา 9 สามารถแจ้งให้ผู้ขอข้อมูลทราบได้เลยว่า ข้อมูลข่าวสารที่ขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่ได้จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการกรมสรรพสามิต ขอให้ไปตรวจดูจากสถานที่ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม หากไม่ได้เป็นการขอข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก อาจอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ยื่นคำขอโดยการส่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวให้ผู้ขอก็ได้

2.3 กรณีข้อมูลข่าวสารที่ได้รับคำขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่คัดเลือกไว้ให้ประชาชนศึกษาค้นคว้า (เอกสารประวัติศาสตร์) ตามมาตรา 26 ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบว่า ข้อมูลข่าวสารตามคำขอ กรมสรรพสามิตได้ส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร เพื่อให้ประชาชนศึกษาค้นคว้าแล้ว ขอให้ไปตรวจดูจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

3. การพิจารณาคำขอ

3.1 หลักที่ต้องใช้ในการพิจารณา

เมื่อพิจารณาแล้วว่าเป็นการขอข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นการเฉพาะราย ตามมาตรา 11 มีหลักที่ต้องใช้พิจารณาในการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอ 3 ประการประกอบกัน โดยต้องชั่งน้ำหนักในแต่ละข้อว่าควรใช้ดุลพินิจเปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ตามมาตรา 15 คือ

3.1.1 การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ต้องพิจารณาว่าหากเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแล้ว จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงาน เสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่

3.1.2 ประโยชน์สาธารณะ ต้องพิจารณาว่าหากเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาธารณะจะได้ประโยชน์หรือไม่

3.1.3 ประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้อง ต้องพิจารณาว่าหากเปิดเผย ข้อมูลข่าวสาร เอกชนที่เกี่ยวข้องจะได้รับประโยชน์หรือไม่

การใช้ดุลพินิจเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงใน แต่ละกรณี ซึ่งแนวทางการพิจารณาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอาจศึกษาได้จากแนวคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยสืบค้นได้จากเว็บไซต์ของสำนักงาน คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ www.oic.go.th

3.2 ขั้นตอนและวิธีการพิจารณา

3.2.1 กรณีเห็นว่าควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอ

(1) กรณีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอไม่กระทบถึง ประโยชน์ได้เสียของผู้ใด สามารถมีคำสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอได้

(2) กรณีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามคำขออาจ กระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใด (ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดก็ ตาม) ให้ปฏิบัติตามมาตรา 17 ดังนี้

- มีหนังสือแจ้งให้ผู้อาจได้รับผลกระทบนั้นมีสิทธิยื่น คำคัดค้านภายในเวลาที่กำหนด โดยต้องใช้เวลาเสนอคำคัดค้านไม่น้อยกว่า 15 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง

- ในกรณีที่มีการคัดค้าน เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณา คำคัดค้านและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านทราบโดยมิชักช้า เมื่อเห็นว่าควรเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารดังกล่าว (มีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน) เจ้าหน้าที่จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นมีได้จนกว่า จะพ้นกำหนดเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา 18 (15 วันนับแต่ผู้คัดค้านได้รับแจ้งคำสั่ง) หรือจนกว่า คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจะมีคำวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ แล้วแต่กรณี

3.2.2 กรณีเห็นว่าไม่ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอ
กรณีที่เจ้าหน้าที่พิจารณาคำขอแล้วเห็นว่าไม่ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
ตามคำขอ สามารถทำคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ได้เลย โดยไม่ต้องดำเนินการตาม
มาตรา 17 (ไม่ต้องพิจารณาว่าข้อมูลข่าวสารตามคำขออาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใด
หรือไม่)

3.2.3 รูปแบบของคำสั่งเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
โดยที่คำสั่งให้เปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็นคำสั่ง
ทางปกครองอย่างหนึ่ง ในคำสั่งจึงต้องมีรูปแบบตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

(1) วัน เดือน ปี ที่ทำคำสั่ง ชื่อ ตำแหน่ง และลายมือชื่อ
เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง

(2) เหตุผล ประกอบด้วย ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนการใช้ดุลพินิจ กล่าวคือ เรื่องดังกล่าวข้อมูล
ข่าวสารตามคำขอคืออะไร หลักกฎหมายที่ใช้พิจารณาคือกฎหมายฉบับใด มาตราใด (ถ้าเป็น
กรณีสั่งให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอและการเปิดเผยไม่กระทบสิทธิของบุคคลอื่น ก็ไม่ต้อง
ให้เหตุผล)

นอกเหนือจากเหตุผลข้างต้น หากจะมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารตามคำขอจะต้องระบุในคำสั่งด้วยว่า ที่ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอนั้น เพราะเป็น
ข้อมูลข่าวสารประเภทใดและเพราะเหตุใด เช่น เป็นข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตามมาตรา 14 หรือเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เปิดเผยเพราะเข้าข่ายกเว้น
ตามมาตรา 15 ส่วนใด

(3) กรณีมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอ ต้องแจ้ง
สิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใน 15 วันนับแต่
ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามมาตรา 18

3.3 การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

การสั่งเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ มาตรา 20 ได้บัญญัติ
เป็นหลักการไว้ว่า การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดแม้จะเข้าข่ายต้องมีความผิดตามกฎหมาย
เจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องรับผิดหากได้กระทำไปโดยสุจริต และเข้าเงื่อนไขในกรณีดังต่อไปนี้

3.3.1 กรณีข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้
ดำเนินการโดยถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 ข้อ 49
และข้อ 50 กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีการกำหนดชั้นความลับไว้ตามระเบียบฯ แม้จะ
เข้าข่ายต้องมีความผิดตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องรับผิดหากได้กระทำไปโดยสุจริต ในกรณีที่
หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับใดโดยมีข้อจำกัด
หรือเงื่อนไขเช่นใด ให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับนั้นได้ตามข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่กำหนด และใน

กรณีที่มีข้อมูลข่าวสารลับใดไม่มีเครื่องหมายแสดงชั้นความลับไว้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่นั้นได้รู้หรือควรจะรู้ข้อเท็จจริงว่าข้อมูลข่าวสารนั้นได้มีการกำหนดชั้นความลับไว้แล้ว (ในส่วนของกรมสรรพสามิต หากมีการขอข้อมูลข่าวสารที่มีการกำหนดชั้นความลับไว้ โดยหลักการแล้วเจ้าหน้าที่ควรมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว แต่หากเจ้าหน้าที่เห็นว่าควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับนั้น เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาต้องส่งเรื่องให้กรมสรรพสามิตพิจารณาสั่งการเป็นราย ๆ ไป ตามข้อ 6.3)

3.3.2 กรณีข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีคำสั่งให้เปิดเผยเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งกว่าที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ หรือชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรือประโยชน์อื่นของบุคคล และคำสั่งนั้นได้กระทำโดยสมควรแก่เหตุ โดยจะมีการกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเหมาะสมก็ได้ ปัจจุบันกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในส่วนของการพลเรือน จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้น และต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 6 (ซี 6) ขึ้นไป ดังนั้น หากมีการขอข้อมูลข่าวสารของราชการแต่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นดำรงตำแหน่งต่ำกว่าระดับ 6 ทงปฏิบัติควรเสนอให้เจ้าหน้าที่ในส่วนงานเดียวกัน ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไป เป็นผู้พิจารณาสั่งการในเรื่องนั้น เพื่อจะได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายในการพิจารณาสั่งการโดยสุจริต

4. ข้อสังเกตเพิ่มเติมในการพิจารณา

4.1 กรณีข้อมูลข่าวสารที่ได้รับคำขอเป็น “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” คือ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล ที่มีชื่อ เลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวของผู้คนได้ หากเจ้าของข้อมูลไม่ได้ให้ความยินยอมเป็นหนังสือให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารไว้ จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไม่ได้โดยเด็ดขาด เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 24 และ มาตรา 25 โดย “บุคคล” ที่ถือว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนี้ จำกัดเฉพาะแต่บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย และบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย เท่านั้น ตามมาตรา 21 กรณีนิติบุคคล เช่น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฯลฯ ไม่ถือเป็น “บุคคล” ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ดังนั้น หากมีการขอข้อมูลข่าวสารของบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัดฯ ก็ต้องพิจารณาในฐานะข้อมูลข่าวสารของราชการ ไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

4.2 กรณีข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีการขอข้อมูลเป็นเอกสารที่กรมสรรพสามิตได้กำหนดชั้นความลับไว้ เจ้าหน้าที่ควรมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว โดยแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบว่าข้อมูลข่าวสารตามคำขอไม่สามารถเปิดเผยได้เนื่องจากเป็นเอกสารลับตามมาตรา 16 และไม่สามารถเปิดเผยได้ตามข้อใจของมาตรา 15 พร้อมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใน 15 วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่ง โดยยื่น

อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 18 แต่หากเจ้าหน้าที่เห็นว่าควร
จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับนั้น เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาควรส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร
ของราชการ กรมสรรพสามิต พิจารณาถึงการเป็นราย ๆ ไป ตามข้อ 6.3 ทั้งนี้ เพราะกรมเป็นผู้
ผู้จัดชั้นความลับ อีกทั้งเรื่องดังกล่าวก็อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย การให้กรมเป็นผู้พิจารณา
จึงน่าจะถูกต้องและเหมาะสม

4.3 กรณีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ขอข้อมูลข่าวสาร กรณีนี้มิได้เป็นการใช้
สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ใช้
บังคับกับกรณีประชาชนใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารจากราชการ ดังนั้น เมื่อหน่วยงานของรัฐขอข้อมูล
ข่าวสาร เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ได้รับเรื่องก็สามารถให้ข้อมูลตามที่กรมขอมารถ ได้ โดยต้องระบุ
ในหนังสือแจ้งหรือนำส่งข้อมูลข่าวสารด้วยว่า “ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในราชการตามอำนาจหน้าที่ของ
หน่วยงานที่ขอเท่านั้น และให้หน่วยงานที่ขอข้อมูลข่าวสารเป็นผู้รับผิดชอบหากเกิดความเสียหาย
จากการใช้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว” แต่หากข้อมูลข่าวสารที่มีการขอมาเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีความ
ความสำคัญหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้อมูล
ข่าวสารของราชการ กรมสรรพสามิต พิจารณาถึงการเป็นราย ๆ ไป ตามข้อ 6.2

5. การขอข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายอื่น

5.1 การใช้สิทธิขอตรวจข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 31 ได้มีการบัญญัติสิทธิของคู่กรณีตามกฎหมายให้ตรวจดู
ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันสิทธิของตนได้ ถ้ากรณีใดเป็นเรื่องที่คู่กรณีจำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้ง
หรือชี้แจง หรือป้องกันสิทธิของตน ซึ่งตามกฎหมายกรรพ. ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2540) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ข้อ 2 บัญญัติให้ผู้นั้นอาจยื่นคำร้อง
ไปยังเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาและทำคำร้องทางปกครองในเรื่องนั้น เพื่อขอตรวจเอกสารที่จำเป็นดังกล่าว
ได้ โดยอาจทำเป็นคำขอด้วยวาจา หรือทำเป็นหนังสือมายื่นด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน
ของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือโดยส่งทางไปรษณีย์ โดยระบุเอกสารหรือลักษณะของเอกสารที่
ต้องการจะตรวจดู ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องให้ผู้นั้นตรวจดูเอกสารดังกล่าว การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลัก
กฎหมายดังกล่าวอาจทำให้คำร้องทางปกครองที่ออกมาภายหลังในเรื่องดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การขอข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
กฎหมายกำหนดให้เป็นที่สิทธิของบุคคลทั่วไปที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยผู้ขอข้อมูล
ข่าวสารไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ขอ แต่สิทธิในการขอข้อมูลเอกสารตามมาตรา 31
แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นสิทธิที่คู่กรณีจำเป็นต้องรู้
เพื่อประโยชน์ในการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตน ดังนั้น ถ้าเรื่องใดเป็นกรณีจำเป็น
ซึ่งหากไม่รู้อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการพิจารณาทางปกครองแล้ว ก็ต้องให้คู่กรณี
ดูเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้น ๆ ได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า
เป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายฉบับใด

5.2 กรณีเป็นคำสั่งของศาลให้ส่งพยานหลักฐาน (หมายเรียกพยานเอกสาร) ไม่ว่าจะเป็ยศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของศาล มิได้เป็นการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ได้รับหมายเรียกพยานเอกสารดังกล่าวจึงมีหน้าที่ต้องส่งเอกสารหลักฐานดังกล่าวให้ศาล ในการนี้ หากเอกสารที่ส่งให้ศาลเป็นความลับหรืออาจทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย ในหนังสือนำส่งเอกสารหลักฐานก็ให้แจ้งให้ศาลทราบรายละเอียดดังกล่าวด้วย แต่หากเอกสารตามหมายเรียกพยานเอกสารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย ก็ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ กรมสรรพสามิต พิจารณาสั่งการเป็นรายๆ ไป ตามข้อ 6.4

6. เรื่องที่จะส่งให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ กรมสรรพสามิต พิจารณา ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ได้รับคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ มักจะส่งเรื่องให้คณะกรรมการฯ พิจารณาคำขอโดยไม่ตัดสินใจเรื่องดังกล่าวด้วยตัวเอง ทั้งที่กรณีตามคำขอเป็นการขอข้อมูลข่าวสารทั่วไปที่สามารถพิจารณาเปิดเผยให้ได้โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของกรมสรรพสามิตแต่อย่างใด ดังนั้น จึงควรทำความเข้าใจให้ถูกต้องว่า เจ้าหน้าที่ตั้งแต่ระดับ 6 (ซี 6) ขึ้นไป ซึ่งพิจารณาสั่งการโดยสุจริตให้เปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามคำขอ เป็นบุคคลซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายให้ไม่ต้องรับผิดชอบตามที่กล่าวไว้แล้วในข้อ 3.3 ดังนั้น เรื่องที่จะส่งให้คณะกรรมการฯ พิจารณา จึงต้องเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยการส่งเรื่องให้คณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ต้องทำความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ด้วยว่า ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือไม่ เพราะเหตุใด

สรุปเรื่องที่จะส่งให้คณะกรรมการฯ พิจารณาได้ มีดังนี้

6.1 การขอข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย (แม้เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาจะเห็นว่าสามารถเปิดเผยเรื่องดังกล่าวได้ก็ตาม)

6.2 การขอข้อมูลข่าวสารโดยหน่วยงานของรัฐ เฉพาะกรณีที่เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย (แม้จะไม่ได้เป็นการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ก็ตาม)

6.3 การขอข้อมูลข่าวสารที่กรมสรรพสามิตได้กำหนดชั้นความลับไว้ แต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับนั้น

6.4 กรณีคำสั่งของศาลให้ส่งพยานหลักฐาน (หมายเรียกพยานเอกสาร) เฉพาะกรณีที่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย